

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

Зараз наше суспільство відстоює минуле, теперішнє та формує майбутнє. Ми не приймаємо те, що нам не подобається - і саме цією сміливістю українське суспільство показує приклад всьому світу. Я пишаюся бути частиною українського суспільства та поділяти спільні цінності, які закріплюються на державному рівні та в наших серцях.

*Ищенко Анна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
ОПП Переклад (перша - англійська, друга - китайська),
спеціальність 035 «Філологія»
Науковий керівник: Атаманюк Зоя,
доктор філософських наук,
доцент кафедри філософії, соціології та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

СВОБОДА — ЦЕ ТЯГАР. І МИ ВЧИМОСЯ ЙОГО ВИТРИМУВАТИ

Свобода — це концепція, яку видумали рабовласниками, які бачили різницю між своїм способом життя та життям рабів. Люди, які мали свободу з першого дня свого народження, з першого подиху, ніколи б не акцентували на ній свою увагу. Вона була б такою ж природною для них, як синє небо чи схід сонця, як річ, незмінна у своєму плині. Якби всі люди були вільними, зі словників би просто вилучили це слово. Якщо вважати, що перше поняття свободи разом з філософією у тій формі, яку ми знаємо зараз, виникло у Давній Греції, тоді ми можемо прослідкувати, як воно зароджувалося. Греція була рабовласницькою за своїм устроєм. Що цікаво, філософи, які більшість з яких займали якесь привілейоване становище, отримавши вільний час, впали в екзистенційну кризу, як говорять сучасною мовою. Вони були вільними, але знали, що таке неволя. Але без чорного не існувало білого — без рабства не існувало б і свободи.

З часом саме поняття рабства змінилося. Колись рабство фізичне, де люди не мали своїх прав, змінилося рабством ментальним, що з суто практичних сторін більш ефективно, ніж рабство фізичне. Примусити людину щось робити можна, але єдина можливість супротиву у такої людини — це неякісно виконане завдання. Чи не простіше змусити її думати певним чином, щоб думки про супротив просто не виникало? Чи не легше дати їй житті мету, а смерті — сенс? Однак я не про це.

Жити у неволі — простіше. Жити, коли тобі нема про що піклуватись, коли у тебе нема альтернативи, коли ти її просто не знаєш — майже утопія. Майже, тому що це нагадує мені біблейську сцену — Адама і Єву, яка змусила його скуштувати плід, що ріс на дереві пізнання. Їх викинули з раю за це.

Фактично, вони хотіли просто дізнатись альтернативу, але між знанням і незнанням шлях короткий, але його не можна якось зрізати з себе. Він залишається назавжди при тобі, як шрам на тілі.

Можна сказати, щ Бог пропонує блаженство, яке сам визначає, а вимагає від тебе покори та сліпої віри. Віри з надією, що у кінці пройденого тобою шляху ти отримаєш все те, чого у тебе не буде під час. Що ти будеш щасливим, що хтось має щастя, як відчуття, і може з тобою поділитися.

Диявол же, за Біблією, пропонує людям свободу, але відрізає шматок життя і ділиться знанням. Знанням, за яким ти знаєш не стільки, скільки коштує свобода, за яким ти просто дізнаєшся її виворіт. І чи варта гра свічок?

Саме життя може вважатися несвободою. Таку несвободу люди кличуть долею. Долею я вважаю сукупність наслідків і причин, що витікають з поведінки людини та обставин, що на неї впливають. Можна сказати, що мені дуже імponує, що всі наші наслідки колись стануть причинами наших наступних дій. Це трішки заспокоює та змушує бути більш обачними у вчинках. Але якщо я обираю собі наслідки, чи не означає, що я можу зробити їх іншими чи просто не зважати на них? Але це буде трішки нелогічно.

Мені завжди було важко обирати. Будь-то одяг, зачіска, життєвий шлях чи життєві цінності. Але я до цього довго йшла. Коли ти вмієш аналізувати і не знаєш, що вважати більш пріоритетним, тебе хапає капкан непевності, а чи ти дійсно це хочеш. Я довго йшла до того, щоб мати якийсь незалежний погляд на речі. Ну, знаєте, є в житті кожної людини такий період, коли вона палко доводить докіллю, що вона особистість, що її можна вважати рівною. У своєму підлітковому віці була нестерпною саме з цих причин (підлітковий вік не закінчився, я все ще нестерпна). Але під ось таким вибором між рядків я читала щось на кшталт «ти не можеш обрати думку ззовні, ти ніби плагиатиш, думай власною головою». Чи можу я подумати сама думку, яка ще б не була чиеюсь. З часом, тільки під час написання якогось реферату, я прийшла до висновку, що всі мої думки вторинні. Я народилась у час, коли майже нема людей, які вважають за потрібне рахувати в стовпчик, за умови, що перший комп'ютер було придумано не так давно — менше століття тому. Думка про плагиат примушувала мене щось думати інакше — чи є це свобода? Чи є це свободою вибору, просто не робити як всі? Коли якісь твої власні патерни мають вплив на тебе більший і не дозволяють робити те, що ти дійсно хочеш. Такі патерни можуть бути культурними чи психологічними, але вони залишаються і ведуть вас до мети певним чином. Є така цікава думка в християнстві — робити добро і воно тобі повернеться. Про свободу вибору не ідеться; коли ви християнин, було б узагалі непогано, якщо б йшла мова про свободу віросповідання — дійсно свободу, тому що при виборі чогось бувають наслідки. Наприклад, перші християни могли спокійно обрати собі віросповідання, але також спокійно могли зазнати тортур. Але Бог заборонив людям багато чого, що так властиве і нам, і йому. Він же розгнівався на людей за те, що вони хотіли його досягти, бути рівними йому. Чи не є Бог тоді

грішним? І лицемірним, але це більш богохульно: він же закликав творити добро, сліпо обираючи завжди його сторону.

Я впевнена, якщо ти не знаєш зворотну сторону зла, у тебе немає права на добро, просто тому що ти ніколи не обирав інше... Тільки егоїсти, які знають як це — обирати себе — можуть дійсно обрати служіння комусь. Це здається мені єдиним правильним рішенням задачі, де ви бачите не скільки дві сторони однієї медалі, скільки надгостре лезо, яке може поранити вас чи іншого. Ви можете тільки обрати, дозволяти чужим себе різати чи ні.

Чи знали давні люди, як самі наслідки їх будуть очікувати, якщо вони спробують побудувати Вавилонську вежу? Чи робили би вони це?

«Свобода — це тягар, і ти навчишся його витримувати». Концепція свободи абсолютна, в ній нема полумір. Ви або вільні, або ні. Справа в тому, що ми можемо зробити вибір, але не зламати причинно-наслідковий зв'язок. Кожен наш наслідок стає причиною. Вседозволеність — щось на кшталт казочки, вигаданої людьми по типу Судної ночі.

«Зазвичай ті, що бажають свободи, просто не знають, як з нею бути. Дозвольте людині робити все, що вона хоче, і вона не захоче нічого. Свободи нема, є тільки її ілюзія», — колись писала Редгрейн Лебовскі. Можу так ось припустити, що якби вавилоняни знали, які будуть наслідки від їх дій вони б зробили це просто на зло. Тому що забороняти щось просто тому так хочеться — це не спосіб запобігти чомусь. Чи було це дійсно їхнім вибором? Ні, вони б робили на зло. Або не робили, бо злякалися. Чи був це вільний вибір? Ні. Тому можу сказати що свободи не існує, є тільки її ілюзія. Люди, які прагнуть свободи, врешті-решт залишаються ні з чим, тому що свободу неможливо отримати чи надати, її можна тільки дозволити. Але якщо свобода є кінцевою метою, то ви нікуди не йдете. Ви займаєтесь майстерною брехнею, де тримаєте за носа самого себе. Свобода вже є у вас.

У свободі нема сенсу, якщо вона потрібна вам просто так. Якщо все життя ви жили чужими мріями, як зможете зрозуміти, де ваші власні? У кінці-кінців в можете розвинути цю навичку — слухати себе — але бажання повернутися до несвободи у вас спалахне, але не заволодіє вами. Ви дізналися іншу сторону свободи, ви можете доторкнутися до неї і можете відчувати її, але зараз ви знаходитесь у приміщенні без хустки, якою раніше були зав'язані ваші очі, на обличчі і нарешті можете роздивитися, що навколо вас. А там — пітьма. Тоді вашою остаточною метою може вважатися навіть не ввімкнене світло, а рух до нього, з бажанням дізнатися всі його грані, у той час як бажання вилікувати власну сліпоту приведе до бажання не знати, що ви сліпі.

Люди — неідеальні люди з системами, побудованими в їхній голові, які вважають, що всесвіт буде підкорюватись або діяти з законами, створеними ними. Ми створили свободу, і ми ж від неї і страждаємо.